

**THE MORAL AND SPIRITUAL CHOICE BETWEEN FAITH AND
CONSCIENCE IN THE VIEWS OF OZOD SHARAFIDDINOV**

Mavlanova Dilrabo Farxotjon qizi

*2nd-year student of the Political Science program University
of Journalism and Mass Communications of Uzbekistan,*

Tel.: (93) 962-83-06

E-mail: mavlonovadilrabo2705@gmail.com

***Annotation.** This article is based on Ozod Sharafiddinov's work "Why I Changed My Belief?" and analyzes the issues of personal belief, moral courage, and conscious responsibility of the individual. The study examines the formation of the author's worldview under the influence of Soviet ideology, his inner experiences, and his courage in the pursuit of truth. Furthermore, the research highlights the complex relationships between loyalty and conscience, ideology and critical reflection, moral courage and social responsibility, viewed through the historical and reflective perspective of Sharafiddinov's creative legacy. The article enables readers to gain a profound understanding of the problems of belief and courage not only from a literary, but also from a scholarly point of view.*

***Keywords:** Ozod Sharafiddinov, belief, moral courage, reflective responsibility, ideology, conscience, Soviet era.*

**E'TIQOD VA VIJDON O'RTASIDAGI MA'NAVIY TANLOV: OZOD
SHARAFIDDINOV QARASHLARI**

Mavlonova Dilrabo Farxotjon qizi

*O'zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar
universiteti "Siyosatshunoslik" yo'nalishi 2-bosqich talabasi,*

Tel.: (93) 962-83-06

Elektron pochta: mavlonovadilrabo2705@gmail.com

***Annotatsiya.** Ushbu maqola Ozod Sharafiddinovning "E'tiqodimni nega o'zgartirdim?" asari asosida yozilgan bo'lib, unda shaxsiy e'tiqod, ma'naviy jasorat va*

shaxsning ongli mas'uliyati muammolari tahlil qilinadi. Maqolada muallif dunyoqarashining sovet davri mafkurasi ta'sirida shakllanish jarayoni, uning ichki kechinmalari va haqiqatga erishish yo'lidagi jasorati ko'rsatib beriladi. Tadqiqotda, shuningdek, Sharafiddinov ijodining tarixiy va chuqur tafakkur nuqtai nazari bilan birga sadoqat va vijdon, mafkura va tafakku, ma'naviy jasorat va ijtimoiy mas'uliyat o'rtasidagi murakkab munosabatlar yoritiladi. Maqola o'quvchiga nafaqat badiiy, balki ilmiy nuqtai nazardan ham e'tiqod va jasorat masalalarini chuqur anglash imkonini beradi.

Kalit so'zlar: *Ozod Sharafiddinov, e'tiqod, ma'naviy jasorat, tafakkuriy mas'uliyat, mafkura, vijdon, sovet davri*

МОРАЛЬНО-ДУХОВНЫЙ ВЫБОР МЕЖДУ ВЕРОЙ И СОВЕСТЬЮ В ВОЗЗРЕНИЯХ ОЗОДА ШАРАФИДДИНОВА

Мавланова Дилрабо Фархотжон кизи

студентка 2 курса направления «Политология»

Университета журналистики и массовых коммуникаций Узбекистана,

Тел.: (93) 962-83-06

Электронная почта: mavlonovadilrabo2705@gmail.com

Аннотация. *Данная статья основана на произведении Озода Шарафиддинова «Почему я изменил свои убеждения?» и посвящена анализу проблем личной веры, моральной смелости и осознанной ответственности личности. В работе рассматривается процесс формирования мировоззрения автора под воздействием идеологии советского периода, его внутренние переживания и мужество на пути поиска истины. Кроме того, в исследовании освещаются сложные взаимосвязи между преданностью и совестью, идеологией и критическим мышлением, моральной смелостью и социальной ответственностью в историко-интеллектуальном ракурсе творческого наследия Шарафиддинова. Статья позволяет читателю глубоко осмыслить проблемы веры и мужества не только с художественной, но и с научной точки зрения*

Ключевые слова: *Озод Шарафиддинов, вера, моральная смелость, рефлексивная ответственность, идеология, совесть, советская эпоха..*

KIRISH

Ba'zan inson hayotida shunday vaziyatlar yuz beradi-ki, ularni tushunish va ularga javob berish juda murakkab bo'ladi. Bu jarayonlar uning dunyoqarashi, e'tiqodi va shaxsiy qadriyatlarini tubdan o'zgartirib yuborishi mumkin. Ayniqsa, totalitar siyosiy tuzum sharoitida shakllangan ong uchun haqiqatni anglash va unga sodiq qolish nihoyatda og'ir kechadi. Ana shunday tarixiy sharoitda yashab ijod qilgan Ozod Sharafiddinovning "E'tiqodimni nega o'zgartirdim?" maqolasi aynan shu murakkab ichki kurash jarayonlarini yoritib bergani bilan alohida ahamiyatga ega. U yerda e'tiqod va haqiqat o'rtasidagi ziddiyat, shaxsiy tajriba, va vijdoniy tanlovlar yorqin ifodalanadi. Sharafiddinov o'z hayotini oqlashga urinmaydi, balki kechmishi bilan ochiq yuzlashadi va o'quvchini ham fikrlashga undaydi.

Ozod Sharafiddinov XX asr sovet davrida o'sgan, komsomol va pioner tizimi orqali shakllangan ongning mahsulidir. Sharafiddinovning hayotiy va ijodiy tajribasi shuni ko'rsatadiki, sovet mafkurasi shunchaki siyosiy tizim emas, balki shaxs ongini shakllantiruvchi vosita bo'lgan. Uning dastlabki e'tiqodi ham tizim tomonidan shunday shakllantirilgan. Muallif dastlab ushbu mafkuraga chin dildan ishonganini ochiq e'tirof etadi. U adolat, tenglik va insonparvarlik kabi yuksak g'oyalarning chinakam amalga oshishiga ishonib, ularni mukammal tarzda tasavvur qilgan; pionerlik va komsomol faoliyati orqali dunyoqarashi rivojlangan. Biroq vaqt o'tishi bilan bu tizimning yuzaki go'zalligining ortida zulm, ikkiyuzlamachilik va shaxsiy erkinlikning poymol qilinishi yashirilganini sezadi. Shu nuqtadan e'tiboran, Sharafiddinovning ichki dunyosi sadoqat va shubha, e'tiqod va haqiqat o'rtasida murakkab bahsga kiradi.

E'tiqod va vijdon o'rtasidagi ziddiyat

Maqolada muallif e'tiqodini o'zgartirish qarorini shaxsiy zaiflik yoki qo'rqoqlik sifatida emas, balki ma'naviy zarurat sifatida talqin qiladi. U sovet mafkurasining inson ongiga qanday singdirilganini, qanday qilib odamlar "haqiqat" deb qabul qilgan narsalarga shubhasiz ishonganini batafsil yoritadi. Pionerlik, komsomollik va Stalin shaxsiga sig'inish orqali shakllangan ong insonni aldash uchun majburlash shart emasligini ko'rsatadi; ongni boshidan bir yo'nalishga solish ham yetarli.

E'tiqod va vijdon o'rtasidagi ziddiyat Sharafiddinov ijodida markaziy o'rin tutadi. O'sha davr sovet mafkurasi shunchaki siyosiy yo'nalish emas, balki shaxsning ongini shakllantiruvchi kuch edi. Muallif dastlab mafkuraga sadoqatini saqlashni xohladi, lekin vaqt o'tishi bilan u insoniy haqiqat va vijdon bilan yuzlashdi. Shu nuqtai nazardan

qaraganda, sadoqatning haqiqiy mazmuni — bu ongli va ma'naviy tanlovdir. Agar inson haqiqatni sezib turib, eski yolg'onlarga sodiq qolsa, bu sadoqat emas, vijdotsizlikdir. Shuning uchun Sharafiddinovning e'tiqodini o'zgartirish qarori chinakam ma'naviy jasorat namunasidir deyish mumkin.

Ma'naviy jasorat mohiyati

Sharafiddinov ma'naviy jasoratni faqat tashqi bosimga qarshi turish yoki qo'rqoqlikni yengish sifatida emas, balki ichki haqiqatga sodiq qolish qobiliyati sifatida tushuntiradi. Shubha u uchun xavf emas, aksincha, insonni har bir qarorni ongli ravishda amalga oshirishga undaydigan kuchdir. Muallif o'z xatolarini ochiq tan oladi, bu esa uning ma'naviy jasoratini yanada oshiradi. Shaxsiy tajribasini tarixiy davr muhiti bilan bog'lab, u o'quvchiga faqatgina o'tmishdagi voqealarni tushuntirish bilan cheklanibgina qolmay, bugungi kun uchun ham ma'naviy saboq beradi.

Sharafiddinov ijodida shaxsning ongli mas'uliyati ham muhim o'rin tutadi. Har bir inson o'z e'tiqodi va fikrlari uchun javobgar bo'lishi kerak. Fikrlash va tanlov qilish qobiliyati insonga berilgan eng katta ne'matdir. Shu sababli, har qanday mafkura yoki siyosiy tizim sharoitida ham shaxs mustaqil fikrlashni saqlab qolishi lozim. Insondagi tafakkuriy mas'uliyatning amaliy ifodasi — haqiqatni anglash va unga sodiq qolishdir. Sharafiddinovning maqolasi shuni ko'rsatadiki, e'tiqodni o'zgartirish qarori shaxsning ichki haqiqatga sodiq qolishidagi eng yuqori mas'uliyatdir. Bu qaror nafaqat o'zini oqlash yoki tashqi bosimdan qutulish, balki tarixiy haqiqatni tan olish va vijdon oldida halol bo'lish demakdir.

Shaxs va tarix: ma'naviy saboqlar

Uning e'tiqod va jasorat masalasi shaxsiy tajriba bilan cheklanmaydi. XX asrning o'rta davrlarida yuzaga kelgan totalitar tizim inson ongiga kuchli ta'sir o'tkazgan. Sovet davrida millionlab odamlar mafkura va vijdon o'rtasida tanlov qilishga majbur bo'lgan. Sharafiddinov bu jarayonni "bashariyat tarixidagi eng katta ma'naviy falokatlardan biri" deb baholaydi. Chunki mafkura insonning erkin fikrlash qobiliyatini cheklab, uni tayyor qoliplarga moslashishga majbur etgan. Shu jihatdan qaraganda, muallifning e'tiqodiy o'zgarishi shaxsiy tajribadan tashqari, butun bir avlodning ruhiy uyg'onish jarayonini ifodalaydi. Bu jarayon inson ongida mas'uliyat, erkin tafakkur va vijdon ustuvorligini tiklash yo'lidagi muhim qadam sifatida namoyon bo'ladi. .

Sharafiddinov asarining yana bir muhim jihati shundaki, unda shaxsiy kechinmalar tarixiy voqeliklardan ajralmagan holda yoritiladi. Muallif o`zini faqat sovet tizimi qurboni sifatida emas, balki erkin fikrlovchi, ongli tanlov qiluvch shaxs sifatida ham tasvirlaydi. Bu esa o`quvchiga shaxsiy tajriba orqali e`tiqod, haqiqat va jasorat masalalarini yanada yaqinroq his qilish imkonini beradi.

Asarda insonning tarix oldidagi mas`uliyati alohida ta`kidlanadi. Har bir shaxs o`z qarashlari va harakatlari bilan jamiyatning ma`naviy qiyofasini shakllantiradi. Shu sababdan e`tiqodiy tanlov faqat shaxsiy masala bo`libgina qolmay, ijtimoiy va tarixiy ahamiyatga ham egadir. Shu nuqtai nazardan maqola nafaqat badiiy, balki tarixiy va falsafiy manba sifatida ham qadrlı.

XULOSA

Shunday qilib, Ozod Sharafiddinovning “E`tiqodimni nega o`zgartirdim?” asari shaxsiy e`tiqod, ma`naviy jasorat va ongli mas`uliyat masalalarini chuqur yoritadi. E`tiqodni o`zgartirish har doim xiyonat emas; ba`zan bu insonning o`z vijdoni oldida halol bo`lishga intilishi, haqiqat sari dadil qadam tashlashi - haqiqiy jasoratidir. Sharafiddinovning jasorati — sadoqatni ong va vijdon bilan uyg`unlashtirish, shubha va haqiqatni qabul qilish orqali mas`uliyatni amalga oshirishdir. Maqola o`quvchiga shaxsiy va tarixiy tajriba orqali e`tiqod, ma`naviy jasorat va ongli mas`uliyatning murakkab va bog`liq tabiatini tushuntiradi. Natijada, Sharafiddinov ijodi bugungi kun yoshlarining ma`naviy kamoloti uchun muhim manba bo`lib, e`tiqod, vijdon va mas`uliyat o`rtasidagi murakkab munosabatlarni anglashga xizmat qiladi. Zero, har bir inson o`z e`tiqodi va haqiqatga sodiqligi bilan jamiyat oldida mas`uliyatni amalga oshirishi kerak. Bu esa nafaqat shaxsiy, balki tarixiy va ijtimoiy javobgarlikni ham o`z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. “E`tiqodimni nega o`zgartirdim?” maqolasi
2. Rasulov A. iste`dod va e`tiqod. Toshkent, “Sharq” NMK, 2000 y.
3. Karimov I.A. — “Yuksak ma`naviyat — yengilmas kuch” (2008)